

## **Postupy posudzovania projektov podľa článku 4.7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, ktorou sa ustanovuje rámec pôsobnosti spoločenstva v oblasti vodnej politiky**

Revízia  
August 2023

Cieľom revízie Postupov posudzovania projektov podľa článku 4.7 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, ktorou sa ustanovuje rámcová smernica o vode – RSV) transponovaného do § 16 ods. 6 písm. b) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), ktorá je účinná od 01.05.2023, ako aj zohľadnenie doterajších skúseností pri posudzovaní projektov podľa čl. 4.7 RSV.

***Postupy posudzovania projektov podľa článku 4.7 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, ktorou sa ustanovuje rámcová smernica o vode – RSV) transponovaného do § 16 ods. 6 písm. b) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov.***



Rámcová smernica o vode (RSV) určuje pre útvary povrchovej vody a útvary podzemnej vody **environmentálne ciele**.

Hlavným environmentálnym cieľom RSV je dosiahnutie dobrého stavu vôd v spoločenstve do roku 2015, resp. 2021, najneskôr však do roku 2027 a zabránenie jeho zhoršovaniu. Členské štáty sa majú snažiť o dosiahnutie cieľa – aspoň dobrého stavu vôd, definovaním a zavedením potrebných opatrení v rámci integrovaných programov opatrení, berúc do úvahy existujúce požiadavky spoločenstva.

Tam, kde dobrý stav vôd už existuje, mal by sa udržiavať.

**Environmentálne ciele sú definované v § 5 vodného zákona nasledovne:**

**(1)** Na zabezpečenie ochrany vôd a jej trvalo udržateľného využívania sa určujú environmentálne ciele pre

- a) útvary povrchových vôd,
- b) útvary podzemných vôd,
- c) chránené územia, ktorými sú
  - 1. územia s povrchovou vodou určenou na odber pre pitnú vodu,
  - 2. územia s vodou určenou na kúpanie,
  - 3. územia s povrchovou vodou vhodnou pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb,
  - 4. chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd (ďalej len „chránená vodohospodárska oblasť“),
  - 5. ochranné pásma vodárenských zdrojov,
  - 6. referenčné lokality,
  - 7. citlivé oblasti,
  - 8. zraniteľné oblasti,
  - 9. chránené územia a ich ochranné pásma podľa osobitného predpisu.

**(2)** Environmentálnym cieľom pre útvar povrchovej vody je vykonanie opatrenia na

- a) zabránenie zhoršeniu stavu útvarov povrchovej vody,
- b) ochranu, zlepšovanie a obnovovanie útvarov povrchovej vody s cieľom dosiahnuť dobrý stav povrchových vôd do 22. decembra 2015,
- c) ochranu a zlepšovanie umelých a výrazne zmenených útvarov povrchových vôd s cieľom dosiahnuť dobrý ekologický potenciál a dobrý chemický stav do 22. decembra 2015,
- d) postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami a zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.

**(3)** Environmentálnym cieľom pre útvary podzemnej vody je vykonanie opatrení na

- a) zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemnej vody a na zabránenie zhoršeniu stavu útvarov podzemných vôd,
- b) ochranu, zlepšovanie a obnovovanie útvarov podzemnej vody a na zabezpečenie rovnováhy medzi odbermi podzemných vôd a dopĺňaním ich množstva s cieľom dosiahnuť dobrý stav podzemných vôd do 22. decembra 2015,
- c) zvrátenie významného vzostupného trendu koncentrácie znečisťujúcej látky, ktorý je spôsobený ľudskou činnosťou s cieľom postupného znižovania znečisťovania podzemnej vody.

**(4)** Pre chránené územia platia environmentálne ciele uvedené v odsekoch 2 a 3, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje prísnejšie požiadavky.

**(5)** Ak sa na útvary povrchovej vody alebo na útvary podzemnej vody vzťahuje viac environmentálnych cieľov, uplatní sa najprísnejší environmentálny cieľ.

**Podľa článku 4.7 RSV členské štáty EÚ neporušia rámcovú smernicu o vode, keď sa nedosiahne úspech pri:**

- dosahovaní dobrého stavu podzemnej vody;
- dobrého ekologického stavu, prípadne dobrého ekologického potenciálu útvarov povrchových vôd, alebo
- predchádzaní zhoršovania stavu útvaru povrchovej alebo podzemnej vody v dôsledku nových zmien fyzikálnych vlastností útvaru povrchových vôd, alebo zmien úrovne hladiny útvarov podzemnej vody, alebo keď
- sa nepodarí zabrániť zhoršeniu stavu útvaru povrchovej vody z veľmi dobrého na dobrý v dôsledku nových trvalo udržateľných rozvojových činností človeka a súčasne sú splnené všetky nasledujúce podmienky:

- a) uskutočnia sa všetky realizovateľné kroky na obmedzenie nepriaznivého dopadu na stav vodného útvaru;
- b) dôvody úprav alebo zmien sú menovite uvedené a vysvetlené v pláne manažmentu povodia vyžadovaného článkom 13 RSV a ciele sa vyhodnotia každých šesť rokov;
- c) dôvody pre tieto úpravy alebo zmeny sú dôvodmi nadradeného verejného záujmu a/alebo prínos z dosiahnutia cieľov stanovených v čl. 4.1 RSV pre životné prostredie a spoločnosť je prevážený prínosom nových úprav alebo zmien pre ľudské zdravie, udržanie ľudskej bezpečnosti alebo trvalo udržateľný rozvoj a
- d) prínosy týchto úprav alebo zmien vodného útvaru, nie je možné z dôvodov technickej realizovateľnosti alebo neprímeraných nákladov dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré sú podstatne lepšou environmentálnou voľbou.

**Článok 4.7 RSV je transponovaný vo vodnom zákone v § 16 Osobitosti určovania environmentálnych cieľov, v ods. 6 písm. b) nasledovne:**

**(6)** Za nesplnenie environmentálnych cieľov sa nepovažuje

- b) ak neúspech pri dosahovaní dobrého stavu podzemnej vody, dobrého ekologického stavu alebo dobrého ekologického potenciálu, alebo pri predchádzaní zhoršenia stavu útvaru povrchovej vody alebo podzemnej vody je dôsledkom nových zmien fyzikálnych

vlastností útvaru povrchovej vody alebo zmien úrovne hladiny útvarov podzemnej vody, alebo ak sa nepodarí zabrániť zhoršeniu stavu útvaru povrchovej vody z veľmi dobrého stavu na dobrý stav v dôsledku nových trvalo udržateľných rozvojových činností človeka a sú splnené súčasne všetky tieto podmienky:

1. uskutočnia sa všetky realizovateľné kroky na obmedzenie nepriaznivého dopadu na stav útvaru povrchovej vody alebo stav útvaru podzemnej vody,
2. dôvody úprav alebo zmien útvarov povrchovej vody alebo útvarov podzemnej vody sú menovito uvedené a vysvetlené v pláne manažmentu povodia (§ 13) a environmentálne ciele sa vyhodnotia každých šesť rokov,
3. dôvody pre tieto úpravy alebo zmeny vyplývajú z nadradeného verejného záujmu alebo prínosy z dosiahnutia cieľov podľa odseku 1 pre životné prostredie a spoločnosť sú prevážené prínosmi nových úprav alebo zmien pre ľudské zdravie, udržanie ľudskej bezpečnosti alebo trvalo udržateľného rozvoja a
4. očakávané prínosy týchto úprav alebo zmien vodného útvaru nie je možné z dôvodov technickej realizovateľnosti alebo neprímeraných nákladov dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré sú podstatne lepšou environmentálnou voľbou.

*Zodpovednosť za preukázanie opodstatnenosti prínosov a najlepšej environmentálnej voľby podľa čl. 4.7 RSV má žiadateľ o povolenie výnimky z environmentálnych cieľov, ktorý daný projekt plánuje realizovať.*

**Postup posúdenia uplatniteľnosti výnimky podľa článku 4.7 RSV je transponovaný vo vodnom zákone v § 16a Postup pri uplatňovaní výnimky nasledovne:**

**(1)** Ten, kto má záujem realizovať činnosť, ktorou môže dôjsť k nesplneniu environmentálnych cieľov podľa § 16 ods. 6 písm. b), je povinný pred jej povolením požiadať orgán štátnej vodnej správy o vydanie záväzného stanoviska. V záväznom stanovisku orgán štátnej vodnej správy určí, či sa pred povolením činnosti vyžaduje výnimka.

**(2)** K žiadosti o vydanie záväzného stanoviska žiadateľ priloží projektovú dokumentáciu činnosti.

**(3)** Orgán štátnej vodnej správy požiada do siedmich dní od doručenia žiadosti poverenú osobu o vydanie odborného stanoviska, ktorého predmetom je určenie, či pri realizácii činnosti môže dôjsť k nesplneniu environmentálnych cieľov dotknutých vodných útvarov. Odborné stanovisko poverenej osoby je podkladom pre vydanie záväzného stanoviska. Poverená osoba vypracuje odborné stanovisko na náklady žiadateľa.

**(4)** Orgán štátnej vodnej správy môže vydať záväzné stanovisko aj bez odborného stanoviska poverenej osoby, ak z predloženej žiadosti a projektovej dokumentácie vyplýva, že povaha činnosti si nevyžaduje jej posúdenie odborným stanoviskom; v takom prípade vydá záväzné stanovisko do siedmich dní od doručenia žiadosti.

**(5)** Orgán štátnej vodnej správy zverejní záväzné stanovisko na svojom webovom sídle a súčasne na webovom sídle ministerstva po dobu 30 dní.

**(6)** Žiadateľ je oprávnený podať návrh na začatie konania o povolení činnosti, ak zo záväzného stanoviska vyplýva, že sa nevyžaduje výnimka.

**(7)** K žiadosti o povolenie výnimky žiadateľ priloží projektovú dokumentáciu činnosti a správu o splnení podmienok podľa § 16 ods. 6 písm. b) prvého až štvrtého bodu (ďalej len „správa“). Informáciu o podaní žiadosti o povolenie výnimky spolu s dokumentmi podľa prvej vety zverejní orgán štátnej vodnej správy na svojom webovom sídle a súčasne na webovom sídle ministerstva.

**(8)** Verejnosť môže orgánu štátnej vodnej správy doručiť písomné stanovisko k správe v lehote do 15 dní od zverejnenia dokumentov na webovom sídle orgánu štátnej vodnej správy alebo na webovom sídle ministerstva podľa odseku 7.

**(9)** Doručením písomného stanoviska sa verejnosť stáva účastníkom konania o povolení výnimky. Účastníkom konania je aj správca vodohospodársky významného vodného toku a správca drobného vodného toku, ak sa činnosť týka drobného vodného toku.

**(10)** Orgán štátnej vodnej správy povolí výnimku, ak sú v súvislosti s činnosťou žiadateľa splnené podmienky podľa § 16 ods. 6 písm. b).

**(11)** Rozhodnutie o povolení výnimky trvalo zverejní orgán štátnej vodnej správy na svojom webovom sídle a na webovom sídle ministerstva.

**(12)** Orgán povoľujúci činnosť nesmie takúto činnosť povoliť bez povolenia výnimky orgánom štátnej vodnej správy podľa odseku 10.

**Postup posudzovania projektov podľa článku 4.7 RSV definuje Usmernenie č. 36 „Výnimky z environmentálnych cieľov podľa článku 4.7“<sup>1</sup> a pozostáva zo štyroch krokov:**

**Krok 1:** zisťovanie potenciálnych vplyvov je súčasťou posudzovania uplatniteľnosti článku 4.7 RSV (skrínungu) a vykonáva sa pre všetky projekty;

**Krok 2:** určenie rozsahu budúcich skúmaní – v rámci Kroku 2 sa určí, ktoré prvky kvality podľa RSV treba preskúmať;

**Krok 3:** zber a posúdenie údajov - v rámci Kroku 3 sa vykoná zber a posúdenie potrebných údajov podľa určenia v Kroku 2;

**Krok 4:** testovanie podľa článku 4.7 RSV sa vykoná vtedy, ak projekt môže spôsobiť zhoršenie/ohroziť dosiahnutie dobrého stavu/potenciálu dotknutých vodných útvarov.

Na základe testovania podľa článku 4.7 RSV sa určí, či možno udeliť výnimku z environmentálnych cieľov a udeliť povolenie pre navrhovaný projekt napriek tomu, že môže spôsobiť zhoršenie/ohroziť dosiahnutie dobrého stavu/potenciálu dotknutých vodných útvarov.

Realizácia projektu sa môže schváliť len v tom prípade, ak budú splnené podmienky (všetky 4 testy) uvedené v článku 4.7 RSV písm. a) až d). Ak dané podmienky nie sú splnené a výsledok testovania podľa článku 4.7 RSV je neuspokojivý, realizáciu projektu nemožno schváliť.

---

<sup>1</sup> Usmernenie č. 36 Výnimky z environmentálnych cieľov podľa článku 4.7, Nové úpravy fyzikálnych charakteristík útvarov povrchovej vody, zmeny hladiny podzemnej vody, alebo nové udržateľné rozvojové aktivity ľudstva, Dokument schválený vodohospodárskymi riaditeľmi EÚ na stretnutí v Taline v dňoch 4. – 5. 12. 2017, [https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/cis\\_guidance\\_article\\_4\\_7\\_final.pdf](https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/cis_guidance_article_4_7_final.pdf)

**I. Postup posúdenia projektu podľa § 16a ods. 1) až 6) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov**

**Výskumný ústav vodného hospodárstva** (poverená osoba), ako vedecko – výskumné pracovisko vykonáva posúdenie a vydáva **odborné stanovisko** v súlade s § 16a ods. 3 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov vodného zákona, v rozsahu poverenia ministrom životného prostredia SR, ktoré zodpovedá **posúdeniu uplatniteľnosti článku 4.7 RSV - kroku 1: Zisťovanie potenciálnych vplyvov.**

**Krok 1: Zisťovanie potenciálnych vplyvov - skríning**

Poverená osoba na základe analýzy predloženej projektovej dokumentácie, aktuálnej verzie Vodného plánu Slovenska ako aj informácií získaných z webových sídiel SHMÚ, Geofondu, Enviroportálu a ďalších dostupných podkladov napr. Záverečnej správy z inžinierskogeologického prieskumu, Hydrogeologického posudku (pokiaľ sú v čase vypracovania odborného posudku k dispozícii), v odbornom stanovisku uvedie informácie v nasledovnej štruktúre:

*1) Základné informácie o projekte*

- vymedzenie záujmového územia, ktorého sa projekt alebo jeho časť dotýka;

*2) Stav dotknutej lokality z pohľadu Rámcovej smernice o vode:*

- určenie/charakterizovanie všetkých dotknutých útvarov povrchových vôd v členení na prirodzené útvary, HMWB, AWB, vrátane uvedenia ich stavu (ekologického stavu/potenciálu);
- určenie/charakterizovanie všetkých dotknutých útvarov podzemných vôd, vrátane ich kvantitatívneho stavu;

*Pre každý vodný útvar sa uvedie:*

- čiastkové povodie
- kód vodného útvaru
- názov vodného útvaru,
- u útvarov povrchových vôd sa uvedie riečny kilometer (rkm) od – do a dĺžka vodného útvaru,
- u útvarov podzemných vôd sa uvedie plocha útvaru,

*3) Základné údaje o projekte alebo časti projektu, ktoré môžu v záujmovom území spôsobiť zmenu fyzikálnych (hydromorfologických) charakteristík útvarov povrchovej vody, alebo zmenu hladiny útvarov podzemnej vody:*

- popis umiestnenia projektu alebo jeho časti v záujmovom území (vrátane vyvolaných investícií (napr. úprava koryta toku, úprava brehov, brehové opevnenie a pod.) tak, aby sa dala posúdiť významnosť novej zmeny;
- pri popise umiestnenia projektu alebo časti projektu v útvare povrchovej vody sa uvedie druh stavby (napr. mostný pilier, ak sú vyvolané investície ako brehové opevnenie, prípadne iné);
- rozmery pôdorysu stavby, konštrukcia stavby a riečny kilometer, v ktorom bude stavba umiestnená;

- pri popise umiestnenia projektu alebo časti projektu v území priľahlom k dotknutým útvarom povrchovej vody (možné narušenie laterálnej spojitosti mokradi/inundácií) sa uvedie druh stavby (rozmery pôdorysu stavby, konštrukcia stavby, spôsob zakladania stavby (do akej hĺbky);
- riečne kilometre, v ktorých môže dôjsť k ovplyvneniu útvaru/útvarov povrchovej vody, vzdialenosť stavby od dotknutého útvaru povrchovej vody, vyvolané investície napr. opevnenie brehov v útvare povrchovej vody v riečnom kilometri od – do;
- v útvare podzemnej vody (možné zmeny hladiny podzemnej vody) – je potrebné uviesť spôsob zakladania stavby (hĺbku založenia), aby sa dalo posúdiť, či stavba môže ovplyvniť hladinový režim podzemnej vody (resp. interakciu podzemných a povrchových vôd).

#### 4) Požiadavky článku 4.7 Rámcovej smernice o vode

*Vplyv realizácie projektu alebo časti projektu na fyzikálne (hydromorfologické) charakteristiky útvarov povrchovej vody, alebo zmenu hladiny útvarov podzemnej vody*

##### a) Počas výstavby a po jej ukončení

Za účelom posúdenia možného vplyvu projektu alebo jeho časti na fyzikálne (hydromorfologické) charakteristiky útvarov povrchovej vody alebo zmenu hladiny útvarov podzemnej vody pri zakladaní stavby, počas výstavby a po jej ukončení je potrebné uviesť možný/očakávaný/predpokladaný vplyv projektu alebo jeho časti na:

- hydrologický režim;
- priechodnosť/kontinuitu toku;
- morfológické podmienky útvaru povrchovej vody;
- narušenie laterálnej spojitosti mokradi/inundácií (biotopy) alebo na zmenu hladiny útvarov podzemnej vody;
- odhad lokálneho vplyvu stavby na zmeny habitatov.

Na základe týchto informácií sa zhodnotí, či vplyv projektu resp. zmena hydromorfologických charakteristík útvarov povrchovej vody alebo zmena hladiny útvarov podzemnej vody bude

- dočasná, ktorá ukončením výstavby zanikne (napr. založenie stavby a počas výstavby mostného piliera v útvare povrchovej vody alebo brehového opevnenia a pod.) a teda nebude mať trvalý dopad na ekologický stav/potenciál dotknutých útvarov povrchových vôd, dobrý stav dotknutých útvarov podzemných vôd alebo nebude príčinou zhoršovania stavu útvarov povrchových a podzemných vôd, alebo bude
- trvalá a bude spôsobovať zmenu aj po ukončení výstavby (napr. založenie stavby a počas výstavby mostného piliera alebo brehového opevnenia bude zmena dočasná, avšak samotná existencia mostného piliera alebo brehového opevnenia môže spôsobovať zmenu trvalú), a teda môže mať trvalý dopad na stav vôd resp. ich zhoršovanie.

##### b) Počas prevádzky

Za účelom posúdenia je potrebné uviesť možný/očakávaný/predpokladaný vplyv prevádzky projektu alebo jeho časti na hydrologický režim, priechodnosť/kontinuitu toku a morfológické podmienky útvaru povrchovej vody alebo na zmenu hladiny útvarov podzemnej vody.



### **Poverená osoba v rámci Kroku 1:**

- uskutoční teoretickú analýzu vplyvu stavby na celkový ekologický stav/ekologický potenciál, pričom pôjde o zhodnotenie predpokladaného vplyvu stavby na zmenu ekologického stavu/potenciálu z hľadiska jednotlivých prvkov kvality relevantných pre dotknutý vodný útvar/útvary;
- určí významnosť identifikovaných nových hydromorfologických zmien útvarov povrchových vôd a zmien hladinového režimu útvarov podzemných vôd po zohľadnení už existujúcich, resp. skôr identifikovaných zmien a posúdi ich možný kumulatívny dopad na stav vôd.

V prípade, že možno predpokladať resp. očakávať, že uvedené zmeny budú mať významný dopad na stav vôd, poverená osoba v stanovisku určí potrebu:

- návrhu zmierňujúcich opatrení, prípadne
- upraviť projekt stavby

s cieľom lepšej environmentálnej voľby alebo lepšieho environmentálneho riešenia tak, aby sa zabezpečilo, že realizáciou stavby sa natrvalo nevytlúči alebo neohrozí dosiahnutie cieľov RSV v iných vodných útvaroch daného správneho územia povodia a aby bola v súlade s uplatňovaním ďalších súvisiacich právnych predpisov spoločenstva v oblasti životného prostredia (napr. smernica 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín).

Pri určovaní významnosti identifikovaných nových hydromorfologických zmien budú použité kritériá definované v aktuálnom Vodnom pláne Slovenska, konkrétne v kapitole 4.1.4 Významné hydromorfologické zmeny a Prílohe 4.4 Metodické prístupy k určovaniu hydromorfologickej kvality vodných útvarov.

### **Posúdenie – odborné stanovisko poverenej osoby v rámci Kroku 1**

Výstupom posúdenia bude odborné stanovisko poverenej osoby k uplatňovaniu resp. neuplatňovaniu čl. 4.7 RSV, ktoré je podkladom pre vydanie záväzného stanoviska orgánu štátnej vodnej správy.

Pri posudzovaní uplatniteľnosti výnimky podľa čl. 4.7 RSV sa uplatňujú nasledovné princípy:

Uplatňovanie čl. 4.7 RSV tak, ako je už vyššie uvedené, umožňuje v prípade nových projektov dosiahnutie kompromisu pokiaľ ide o otázky ochrany vodných zdrojov a hospodárskeho rozvoja a uplatniť výnimku z dosiahnutia dobrého stavu vôd.

*Treba však zdôrazniť, že článok 4.7 RSV neumožňuje výnimku, ak zhoršenie stavu vôd môže byť spôsobené vstupmi znečistenia z bodových alebo difúzných zdrojov, t.j. projekty musia byť navrhnuté tak, aby vylúčili zhoršenie kvality vôd znečistením.*

Rozhodnutie o tom, či je potrebné projekt posúdiť podľa čl. 4.7 RSV bude závisieť od skutočnosti, či očakávané/predpokladané zmeny hydromorfologických charakteristík útvarov povrchovej vody alebo zmena hladiny útvarov podzemnej vody spôsobené novými projektmi budú významné do takej miery, že nebude možné dosiahnuť environmentálne ciele alebo sa nepodarí zabrániť zhoršeniu stavu útvarov povrchových a podzemných vôd, či už budú mať charakter dočasnej zmeny alebo zmeny trvalej.



Nevyhnutnosť posúdenia projektu podľa čl. 4.7 RSV, keď očakávané/predpokladané zmeny hydromorfologických charakteristík útvarov povrchovej vody alebo zmena hladiny útvarov podzemnej vody spôsobené projektom budú významné do takej miery, že nebude možné dosiahnuť environmentálne ciele alebo sa nepodarí zabrániť zhoršeniu stavu útvarov povrchových a podzemných vôd v prípade dočasnej zmeny potvrdil aj ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora) z 5. mája 2022\* „Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Smernica 2000/60/ES – Rámec pre politiku Európskej únie v oblasti vodného hospodárstva – Článok 4 ods. 1 písm. a) – Environmentálne ciele týkajúce sa povrchových vôd – Povinnosť členských štátov nepovoliť program alebo projekt, ktorý môže spôsobiť zhoršenie stavu útvaru povrchovej vody – Pojem ‚zhoršenie‘ stavu útvaru povrchovej vody – Článok 4 ods. 6 a 7 – Výnimky zo zákazu zhoršenia – Podmienky – Program alebo projekt s krátkodobým dočasným vplyvom, ktorý nemá dlhodobé následky na stav útvaru povrchovej vody“ Vo veci C-525/20:

Článok 4 RSV sa má vykladať v tom zmysle, že neumožňuje členským štátom, aby pri posudzovaní zlučiteľnosti určitého projektu s cieľom zabrániť zhoršeniu kvality vôd nezohľadnili krátkodobé dočasné vplyvy, ktoré nemajú dlhodobé následky na tieto vody, s výnimkou, že je zjavné, že takéto vplyvy majú svojou povahou iba malý vplyv na stav dotknutých vodných útvarov a že nemôžu viesť k „zhoršeniu“ tohto stavu v zmysle uvedeného ustanovenia. Ak príslušné vnútroštátne orgány v rámci postupu povoľovania projektu zistia, že tento projekt môže spôsobiť takéto zhoršenie, tento **projekt možno povoliť, aj keď je toto zhoršenie dočasné, iba ak sú splnené podmienky stanovené v článku 4 ods. 7 uvedenej smernice.**

## **II. Postup posúdenia projektu podľa § 16a ods. 7) až 12) vodného zákona**

Posudzovanie odôvodnenosti výnimky z environmentálnych cieľov podľa článku 4.7 rámcovej smernice o vode vykoná alebo zabezpečí prostredníctvom inej osoby predkladateľ (investor, stavebník) projektu na vlastné náklady.

**Krok 2: určenie rozsahu budúcich skúmaní** sa uplatňuje vtedy, ak sa zistí, že vo vodnom útvare existuje jeden alebo viac potenciálnych mechanizmov príčiny a účinku/následku a ak sú potrebné ďalšie údaje a hodnotenia na určenie významnosti účinkov/vplyvov na ukazovatele kvality. V takom prípade sa určí, ktoré prvky podľa RSV treba preskúmať (napr. rôzne biologické a hydromorfologické prvky kvality, chemické a fyzikálnochemické prvky kvality, kritériá určujúce kvantitatívny stav podzemnej vody, atď.).

Potrebné údaje je možné zozbierať aj ako súčasť hodnotenia účinkov/vplyvov v rámci inej legislatívy Spoločenstva v oblasti životného prostredia, napríklad Hodnotenia vplyvov na životné prostredie (EIA) alebo hodnotenia na základe Smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín alebo naopak, čím sa využije príležitosť získať prínos zo synergií súvisiacich hodnotení.

**Krok 3: zber a posúdenie údajov** - v rámci Kroku 3 sa vykoná zber a posúdenie potrebných údajov podľa určenia v Kroku 2. Účelom tohto kroku je určiť účinok/vplyv, ktorý môže mať projekt (vrátane zmierňujúcich opatrení) na stav alebo potenciál dotknutých vodných útvarov na úrovni prvkov kvality (t.j. zhoršenie alebo ohrozenie predpokladaného zlepšenia).

Posúdenie si môže napríklad vyžiadať skúmanie zo strany odborníkov a/alebo modelovania za účelom stanovenia účinkov na ukazovatele kvality.

V Kroku 3 sa využije potenciál na synergie pre spoločné/koordinované zbieranie a posudzovanie údajov s ďalšou legislatívou v oblasti životného prostredia (napr. Smernica EIA alebo Smernica o biotopoch).

**Krok 4: testovanie podľa článku 4.7** sa vykoná vtedy, ak projekt môže spôsobiť zhoršenie/ohroziť dosiahnutie dobrého stavu/potenciálu dotknutých vodných útvarov.

Ak je pre nový projekt na základe stanoviska poverenej osoby potrebné uplatniť čl. 4.7 RSV, musí byť preukázané splnenie nasledovných požiadaviek podľa písm. a) až d) podľa nasledovných postupov:

**a) *Preukázanie, že sú uskutočnené všetky realizovateľné kroky na obmedzenie nepriaznivého dopadu na stav vodného útvaru.***

Na zmiernenie (t.j. minimalizovanie alebo úplné odstránenie) negatívneho dopadu zmien hydromorfologických charakteristík v útvare povrchovej vody a/alebo zmien hladiny podzemnej vody v útvare podzemnej vody projekt musí obsahovať návrh všetkých dostupných zmierňujúcich opatrení, vrátane opatrení na obnovenie (návrat do pôvodného stavu) biotopov pre vodné spoločenstvá, prípadne vytváranie nových.

Za účelom preukázania, že sú tieto požiadavky splnené je potrebné vyhotoviť :

- zoznam/súpis všetkých predpokladaných vplyvov a očakávaných dopadov vo všetkých fázach realizácie projektu, t.j. počas výstavby, po jej ukončení a počas prevádzky,
- zoznam všetkých navrhnutých zmierňujúcich opatrení v jednotlivých fázach realizácie projektu,
- posúdenie/preukázanie, že navrhnuté zmierňujúce opatrenia sú technicky uskutočniteľné.

*Toto posudzovanie zahŕňa:*

- praktické,
- technické a
- stavebné aspekty realizácie opatrenia,
- posúdenie/preukázanie, že navrhnuté zmierňujúce opatrenia nie sú neprimerane nákladné - posudzujú sa finančné/ekonomické náklady na realizáciu opatrení v porovnaní s prínosmi z očakávaného zmiernenia dopadu zmien hydromorfologických charakteristík v útvare povrchovej vody a/alebo zmien hladiny podzemnej vody na stav vôd.
- prípadné dopady na sociálne otázky,
- posúdenie/preukázanie, že navrhnuté zmierňujúce opatrenia súvisia (sú vyvolanou investíciou) s cieľmi úpravy (novým projektom) alebo novými trvalými rozvojovými činnosťami človeka.

**b) *Preukázanie, že dôvody pre navrhované úpravy alebo zmeny sú dôvodmi nadradeného verejného záujmu a/alebo prínos z dosiahnutia cieľov stanovených v čl. 4.1 RSV, t.j. dosiahnutia dobrého ekologického stavu/potenciálu útvarov povrchových vôd, dobrého stavu podzemných vôd alebo predchádzania zhoršovania stavu útvarov povrchovej alebo podzemnej vody, pre životné prostredie a spoločnosť je prevážený prínosom nových úprav alebo zmien pre ľudské zdravie, udržanie ľudskej bezpečnosti alebo trvalo udržateľný rozvoj.***

Na preukázanie dôvodu realizácie nového projektu sa musí dokumentovať, že existujú naliehavé dôvody nadradeného (prvoradého) verejného záujmu vrátane „dôvodov sociálnej alebo ekonomickej povahy“, ktoré prevažujú nad prínosom z dosiahnutia cieľov pre životné prostredie:

- verejný záujem musí byť nadradený (prvoradý): je teda zrejmé, že nie každý druh verejného záujmu sociálnej alebo ekonomickej povahy je postačujúci, najmä pri porovnaní s osobitnou závažnosťou záujmov ochraňovaných rámcovou smernicou o vode (napríklad jej bod 1. odôvodnenia „Voda nie je komerčný výrobok ako iné výrobky, ale skôr dedičstvo, ktoré treba chrániť, brániť a nakladať s ním ako takým“),
- v tomto kontexte sa zdá byť odôvodnené predpokladať, že verejný záujem môže byť nadradený (prvoradý) len ak je to dlhodobý záujem; krátkodobé hospodárske záujmy alebo iné záujmy, ktoré by pre spoločnosť priniesli iba krátkodobý úžitok, by sa nemali javiť dostatočné na preváženie dlhodobých záujmov ochrany ustanovených RSV,
- naliehavé dôvody nadradeného (prvoradého) verejného záujmu vrátane dôvodov sociálnej a ekonomickej povahy“ sa vzťahujú na situácie, keď zamýšľané nové projekty dokázali, že sú nenahraditeľné:
  - pre trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti,
  - v rámci činností alebo zásad zameraných na ochranu základných hodnôt života občanov (zdravie, bezpečnosť, životné prostredie) a rozvojové trvalo udržateľné aktivity spoločnosti;
  - v rámci základných potrieb štátu a spoločnosti;
  - v rámci vykonávania činností ekonomickej alebo sociálnej povahy pri plnení úloh služieb vo verejnom záujme.

Pri tomto preukazovaní je potrebné zhodnotiť/popísať aj dopad na hospodárstvo, ekonomiku, sociálnu sféru, prípadne na životné prostredie, ak by sa nový projekt nerealizoval. Ďalej sa musí preukázať pre projekt, že:

- prínosy nového projektu pre ľudské zdravie, udržanie ľudskej bezpečnosti alebo trvalo udržateľný rozvoj prevyšujú prínosy z dosiahnutia cieľov stanovených v čl. 4.1 RSV, t.j. dosiahnutia dobrého ekologického stavu/potenciálu útvarov povrchových vôd, dobrého stavu podzemných vôd alebo predchádzania zhoršovania stavu útvarov povrchovej alebo podzemnej vody pre životné prostredie a spoločnosť.
- c) *Preukázanie, že prínosy týchto úprav alebo zmien vodného útvaru, nie je možné z dôvodov technickej realizovateľnosti alebo neprímeraných nákladov dosiahnuť inými prostriedkami, ktoré sú podstatne lepšou environmentálnou voľbou.***

Za účelom preukázania, že prínosy/užitočné ciele zabezpečované realizáciou nového projektu nemôžu byť z dôvodov technickej realizovateľnosti alebo disproporcionálnych (t.j. neprímerane vysokých) nákladov dosiahnuté inými prostriedkami, ktoré sú výrazne lepšou environmentálnou možnosťou je potrebné uviesť/vykonať:

- popis prínosov/užitočných cieľov zabezpečovaných novým projektom,
- náklady na realizáciu projektu,
- predpokladané dopady na životné prostredie,
- súpis iných postupov/riešení (alternatívnych riešení – alternatívne miesta alebo trasy), ktorými možno dosiahnuť rovnaké prínosy ako realizáciou nového projektu.

Pri každom alternatívnom riešení sa uvedie:

### ***Technická realizovateľnosť***

Technická realizovateľnosť sa overuje ako prvá. Toto overenie pozostáva z jednoduchého posúdenia, či uvažované alternatívne riešenie sa dá realizovať alebo nie.

Ak sa alternatívne riešenie nedá realizovať, uvedú sa dôvody. Toto alternatívne riešenie nie je potrebné ďalej posudzovať.

### **Náklady na realizáciu**

Posudzovanie neúmernosti nákladov (disproporcionálne náklady alebo neúmerne vysoké náklady) bude zamerané na porovnanie (analýzu) finančných/ekonomických nákladov a prínosov nového projektu a jednotlivých alternatívnych riešení (Cost-Benefit-Analysis = CBA), t.j.:

- predpokladané náklady na realizáciu jednotlivých alternatívnych riešení,
- predpokladané celkové prínosy jednotlivých alternatívnych riešení,
- porovnanie nákladov a prínosov jednotlivých alternatívnych riešení,
- porovnania nákladov a prínosov jednotlivých navrhovaných alternatívnych riešení s riešením navrhnutom v projekte.

Pokiaľ rozdiel prínosov a nákladov je vyšší ako nula a pomer prínosov a nákladov vyšší ako jedna, riešenie sa pokladá za ekonomicky rentabilné. Existuje však určitá neistota ohľadom odhadu nákladov a prínosov. Po tomto porovnaní nákladov a prínosov nového projektu a jednotlivých alternatív riešenia je potrebné určiť/rozhodnúť, či sú náklady neúmerné/disproporcionálne, pričom treba mať na zreteli, že:

- disproporcionálna nezačína v bode, kde náklady jednoducho prekračujú kvantifikovateľné prínosy, hoci hranica tohto prekročenia by mala byť zreteľná a mala by mať vysoký stupeň dôveryhodnosti,
- odhad nákladov a prínosov zahrňuje ako kvantitatívne náklady a prínosy, tak aj kvalitatívne.

### **Predpokladané dopady na životné prostredie**

Účelom tohto posúdenia je zaistiť, aby navrhované alternatívne riešenia predstavovali lepšiu možnosť z hľadiska životného prostredia, a aby sa predišlo tomu, že jeden problém v oblasti životného prostredia bude nahradený iným.

Toto hodnotenie treba uskutočniť formou porovnania s dlhodobými cieľmi ochrany vôd (dosiahnutie dobrého stavu vôd, nezhoršovanie súčasného stavu vôd) vo vymedzenom záujmovom území. Pri posudzovaní, či sú iné riešenia environmentálne výhodnejšie, je potrebné zvážiť:

#### *i. Rozsah posudzovaného „prostredia“ v prípade lepšieho environmentálneho riešenia (voľby):*

- tam, kde je to vhodné, posúdenie sa vykoná i na „širšie prostredie“, ktoré zahŕňa prirodzené prostredie a prostredie človeka, vrátane archeológie, kultúrneho dedičstva, krajiny a geomorfológie.

Toto posúdenie má väzbu na článok 4, ods. 8 a 9 RSV, ktoré požadujú, aby opatrenia podľa RSV boli v súlade s požiadavkami inej existujúcej environmentálnej legislatívy Spoločenstva napr. Smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, Smernice 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a pod. (Referenčné parametre pre takéto porovnanie sa týkajú aspektov ochrany a zachovania integrity lokality a jej ekologických funkcií. V tejto fáze teda iné kritériá hodnotenia, napríklad ekonomické kritériá, sa nemôžu chápať ako kritériá, ktoré majú prednosť pred ekologickými kritériami.)

*ii. Mierku úrovne posudzovania:*

- „lepšie environmentálne riešenie“ možno posudzovať na rôznych úrovniach - miestnej, regionálnej, správneho územia povodia, národnej alebo medzinárodnej, výber najvhodnejšej úrovne pre posúdenie bude závisieť od kontextu projektu
- Posúdenie na ďalších úrovniach sa vykoná len tam, kde je to vhodné. Významný negatívny dopad na širšie prostredie bude existovať v prípade, ak škody na širšom prostredí spôsobené alternatívnym riešením prevýšia výhody samotného zlepšenia stavu vôd

**d) Záverečné zhodnotenie**

Záverečné zhodnotenie bude obsahovať odôvodnenie pre uplatnenie výnimky z dosiahnutia environmentálnych cieľov v dotknutých vodných útvaroch v súlade s vyššie uvedenými požiadavkami čl. 4.7 RSV. Jeho súčasťou bude aj formulár obsahujúci informácie do plánu manažmentu povodia v súlade s čl. 4.7 RSV, bod b).

*Pozn. :*

V zmysle Usmernenia č. 36 „Výnimky z environmentálnych cieľov podľa článku 4.7“<sup>1</sup> posúdenie podľa čl. 4.7 RSV nie je možné stotožňovať s posúdením projektu v rámci procesu EIA podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov. Tieto procesy posudzovania prebiehajú samostatne a vzájomne sa nenahrádzajú.

Opatrenia, ktoré vyplynú z posúdenia projektu podľa čl. 4.7 RSV by nemali byť predmetom dodatočných zmien, resp. úprav projektu najmä pred jeho ukončením bez opätovného posúdenia.

Zmeny projektu, ktoré vzniknú v procese povoľovania a ktoré by mohli ovplyvniť očakávané/predpokladané zmeny hydromorfologických charakteristík útvarov povrchovej vody alebo zmeny hladiny útvarov podzemnej vody je potrebné opätovne posúdiť podľa čl. 4.7 RSV.